

nwZqvi Ges m^u GB eBtZ eWY² e^w eM^o Ges msMVb_{uj} tKŠkj_{uj} tetQ wbtqtQb

Zv^t i Ab^v b^v mvaviY cwi w^w mgⁿⁱ Dci w^f E^e K^t i, Zv^t i w^b R[^] k^w mvg^{_} Ges S^w K^t R^t b
wbtqB Ges GB tKŠkj_{uj} e^{en}vi K^t i tQb en^r Kg^f KŠkj_t i AsM wnt^m te, hv^t Z^v Z^v i v m^y ns^A w^q Z
j[¶] AR^o Kⁱ tZ cv^t i b | GgbI n^t Z cv^t i GB tKŠkj_{uj} v-^{ev} Gi w^k Q^w w^k Q^z Ask Avcbvi c^o q^v R^t b
Av^m tZ cv^t i | Z^t e me^t P^t q f^v t^v n^q Av^c w^b Avcbvi cwi w^w c^f i v^c j^x g^j v^q Y K^t i, Avcbvi tKŠkj
LvU^{ve} i w^e l^q j[¶], m^u Ges w^g I^e M^o BZ^w w^w w^k Qⁱ Dci w^b f^o K^t i |

Kg^e B^w I^u GB cwi t^o t^o A^s f^o Av^t Q nwZqvi_{uj} hv Av^g i v Av^k v K^w i Avcbvi K^v t^R j v^M te |

m^w o^k j Kg^f KŠkj Ges tKŠkj mgⁿⁱ Db^q b

GB cwi t^o t^o w^w Avcbvi D^t i k^o Ges j[¶] m^y v³ Kⁱ v i R^b e^{en}vi Kⁱ b Ges g^v v N^v g^v b m^o t^e
Kg^f KŠkj c^o q^b Ges tKŠkj_{uj} v hv c^o q^v M^o Kⁱ t^e b | GU^v t^K K^v t^R j v^M t^Z cv^t i b GKU^v Av^j v^c
Av^t j v^P b^v i K^v w^t g^v ^ Zⁱ t^Z thU^v Avcbvi msM^v t^b e^{en}vi Kⁱ t^Z cv^t i b | A^{_} ev Avcbvi w^b t^R i w^P Š^v
avi^v t^K m^y nsⁿ Z^v ev k[;] L^j v^q Av^b t^Z e^{en}vi Kⁱ t^Z cv^t i b |

tKŠkj f^v M^v f^w M^t GKU^v b^g t^v tKŠkj Dc^v c^b

GB b^g t^v Dc^v c^b v Ab^t i c^o k[¶] Y w^t Z e^{en}vi Kⁱ b hv^t Z Avcbvi e^{en}vi Kⁱ v tKŠkj Z^v i v K^v t^R
j v^M t^Z cv^t i | g^v b^w e^a K^v i c^o k^t i b^q v tKŠkj_t i me^t P^t q_{uj} i^z c^y Ask nj tbUⁱ q^v K^o M^o t^o t^z v^v,
Zv^t i w^b t^q, hvⁱ v G m^u t^o K^o B^t Z^v g^t a^o B m^u t^o Z^v e^r v^q tⁱ t^o b- t^m B me t^c k^v R^x e^x, c^o t^o v, Kg^f
i f^v b^o v^q x, t^o ^ O^v t^o me^k BZ^w t^o t^o i tbUⁱ q^v K^o Ges Gⁱ v me^v B th^b G^t K^o Actⁱ i tKŠkj f^v M^v f^w M^t
K^t i b | Av^g i v Av^k v K^w i GB e^B Avcb^t i AM^w w^z Avⁱ l Av^b q^t b t^o Y^v th^v M^v te |

tKŠkj Ae^j o^b

GB cwi t^o t^o c^o t^o E^e c^o k^o t^o j^v w^m x^v š- w^b t^o Z e^{en}vi Kⁱ b hv^t Z c^o q^v R^b t^e v^t a w^e t^k l t^k v^b tKŠkj
c^f i v^U v A^{_} ev Av^s i^k K^f v^t e Ae^j o^b Kⁱ t^e b Avcbvi K^w L^Z j[¶] AR^o b | GU^v t^o šⁱ Y i v^l v c^o q^v R^b th
me tKŠkj B th me t^o t^o t^o ev cwi w^w z^t Z c^o h^v R^o n^t e GgbU^v w^P Š^v Kⁱ v m^w K^o b^q |

wb̄t̄Ri m̄áú†K̄hZk̄xj _vKv t wb̄t̄Ri me†P̄tq gj`evb m̄áú†`i hZ̄t̄bl qv
Av̄cwb hLb Av̄cbvi m̄áúw̄Ē mnvq m̄á† Ges `vq `w̄qZ̄; cix̄¶v w̄bi x̄¶v P̄vj v†`Qb, GUv L̄pB Ri`wi fv̄te
`š̄iY ivLv c̄q̄vRb Av̄cbvi me†P̄tq `w̄g m̄áú` m̄áú†K̄m̄†PZ̄b _vKv, Av̄cwb w̄b̄t̄R Ges Av̄cbvi
mnK̄ḡf̄e; | GB K̄ḡf̄d̄wi w̄Uv w̄b̄t̄Ri Dci e`envi Ki`b A_ev Av̄cbvi mnK̄ḡf̄e`i Dci- cš̄v L̄pR
tei Ki`b w̄K̄fv̄te w̄b̄t̄R†K Ges mnK̄ḡf̄e`i hZ̄t̄bl qv hvq|

**m̄c̄wi K̄wí Z †K̄š̄kj mgwó Q†Ki
Ges †K̄š̄kj vsk ,wj i m̄wóK̄xj Db̄q̄b**

†K̄š̄kj vsk Q̄ov m̄c̄wi K̄wí Z †K̄š̄kj mgwó
QK n̄t̄jv w̄eRq AR̄f̄bi güiZg c_|
m̄c̄wi K̄wí Z †K̄š̄kj - mgwó- QK Q̄ov
†K̄š̄kj vsk nj civR̄t̄qi c̄f̄eP̄
tm̄vi †M̄vj |

- m̄vb Ry(Sun Tzu)

m̄vb R̄f̄i D̄w̄u 2000 eQi Av̄†Mi t̄j Lv, Avgv†`i R̄vbv†`Q th K̄ḡf̄xb c̄wi K̄íbv Kiv e_v Ges
c̄wi K̄íbvnx̄b K̄ḡḡviVZ̄K̄ | Av̄R†K, Avgiv A†bK w̄KQB w̄Kl†Z †c̄t̄iWQ- বিশেষণাত্মক তিনটি ক্ষেত্রে
†_†K hv m̄vb Ryeû eû eQi c̄f̄eM̄Yv̄³ K̄i†Z †c̄t̄iWQj - m̄vdt̄j`i w̄f̄w̄Ē MotZ|

w̄b̄t̄Ri m̄áú†K̄m̄g`K Ávb _vKv
wb̄t̄Ri iUbv̄l w̄ek̄ym̄ Ki†eb̄ bv| w̄b̄t̄Ri m̄áú†K̄ev`e m̄áš̄Z mg`K Ávb _vKv c̄q̄vRb- w̄b̄t̄Ri kw̄³
m̄vg_°`p̄Z̄v , m̄áú` m̄á†i, Ges m̄¶gZ̄v Ges mnvqZ̄v-mg_° KZUv ev w̄K c̄wi gvY Av̄†Q| GUv
w̄K fv̄te ZZUvB R̄vb̄v c̄q̄vRb Av̄cbvi c̄wi`vi fv̄te th Av̄cbvi w̄ḡ†e†M̄P̄ I KZUv kw̄³ m̄vg_°ev
m̄x̄ḡve×Z̄v i†q†Q|

c̄Z̄c̄¶i m̄áú†K̄P̄ mg`K avi Yv _vKv c̄q̄vRb
c̄Z̄c̄¶i c̄P̄vi Yvq I w̄ek̄ym̄ `vcY Kivi tK̄vb t̄nZ̄t̄bB| c̄Z̄c̄¶i Av̄m̄t̄j B w̄K-Av̄†Q -kw̄³, m̄vg_°
`p̄Z̄v, m̄áú` m̄á†i, c̄vi ½gZ̄v m̄áú†K̄m̄g`K Ávb _vKv Av̄cbvi c̄q̄vRb| Av̄cbvi m̄†hv̄†Mi
gn̄vj M̄w̄, ḡv†n> ¶Yw̄U te†Q w̄b̄t̄q m̄†hv̄†Mi mg`K m`e`envi Kiv, w̄e†kl K̄†i, w̄e†kl K̄†i ḡvb̄ēwaK̄vi
w̄e†t̄q AM̄w̄Z̄ jv̄†fi R̄b` ḡnv gj`evb| m̄vb R̄j civgk̄°nj w̄e†kl ḡt̄bv̄th̄w̄M w̄†Z̄ n̄te- eš̄t̄Z̄-
e`vnZ̄ Ki†Z̄- Av̄cbvi c̄Z̄c̄¶i †K̄š̄kj mgwó QK|

†¶¶ m̄ú†K̄mḡK avi Yv _vKv
Av¶¶i K A†_B th f̄wg†Z Ae⁻vb vb†q Avcub c̄Zc†¶¶i c̄ZKj Zvi A†c¶¶v Ki†Qb | GB Ae⁻v†b
mgq Ges ⁻vb cwi vaI AvB†b, mvgv†RK, mvs⁻wZ cwi †ekI AŠf̄ - thLv†b Avcub KvR Ki†Qb |

আপনার প্রয়োজনীয় তথ্য সংগ্রহ শেষ হলে তা বিশ্লেষণের কাজে লেগে যান, আপনার কৌশল সমষ্টি ছক
Abhvqx †¶¶ evPvB K†i vb† †Kvb Gj vKv ev AĀ†j KvR Ki†eb | †KŠkj -mgw̄ QK nj -msM̄h-GKuv
j †¶¶ A†bK vm×v†Š†- hvi g†a i †q†Q t

Avmj D†† k̄ Ges m̄wK j ¶¶ e⁻y

Gj vKv Ges m̄ú`

†Kvb †KŠkj vs†ki KLB e`envi

GKuv †KŠkj vsk GKuv †ekI m̄bw̄ ó KḡŠv hv Ae† †b gva††g cwi w̄Z tgvKv†ej v Ki†e Guv
g†b ivLv Ri`ix th †KŠkj vskuv ⁻† cwi m†i GKuv †Qu cY% †KŠkj A_P Guv ep̄Ei cwi m†i
m̄cwi Kwí Z - †KŠkj mgw̄ - Q†Ki AsM †ekI

KḡmPYvq

KvR i i" Ki†Z w̄m†q G_†j v AZ`vek`K f†v†B g†b ivL†Z n†e t
Ab`vb`† i m†_ Kv†R †b†g m̄†e` f†v† m†_ GKuv `j _vKv `i Kvi - th `j Uvq w̄w†f̄b̄ai†Yi,
w̄w†f̄b̄c̄¶¶vc†Ui, Ges Aw†ÁZvi †j vK _vK†e | Guv th i ay`j Uvi m`m` †_†K D̄m̄Z bZb bZb
a`vb avi Yvi mgv†vi NU†e Zv-B bq- Guv Avi I Aw†K msL`K †j vK Ges `j †K w̄PŠ†f̄vebvq
fvMvfvM Ki†e Ges G†K Acti i KvQ †_†K w̄k¶¶v j v†fi m̄†hvMI c†e |

†gŠvj K w̄KQv†bqg Kv†b m̄ú†K̄Av†j vPbvq m̄šZ n†Z n†e i i" Kivi c†e¶

G_†j vi g†a AŠf̄ _vK†Z cv†i t

ci`úi Ges c̄Z`Kw̄U m`m` m̄švbZ | mevB m̄švbZ |

GK mg†q gv† GKR†b K_v ej †e |

GK m†½ `¶R†b K_v ej †Z B`QK n†j th Av†M K_v e†j vb Zv†K c̄g m̄†hvM w̄ †Z n†e K_v
ej vi Rb` |

wegZ^Qme wPŠ+ ūó avi Yv ūMZg

Atkvfb, Akij xb, AegvbbvKi Dm³, me^Qv cwi Z^vR Ges cZiEti gwiRZ A_P `p fve tcvl Y
evĀbxq |

Avcwb hLb avi Yv gj `vqb Kti b ZLb Zv BwZevPK Ges MVbgj K fite Ki "b | hw ` t` LtZ cvb th
tkvb m`m` Avtj vPbvq `j UvK KZZj mj f Avtj vPbv ev e³te` weeZ Kivi gZ cwi w^vZi AeZvi Yv
nt`Q ZLb Avcwb tmSRb`gj Kfite ZvtZ n`[†]¶c Ki tZ cvti b hvZ mevi Rb`B Zv Mhb thvM` ntq
I tV |

gy³ fite gv_v Nvgvb

Avcbvi wegZ^QwPŠ+ ev avi Yv ,tj v tei Kti Avbp | cZ`KtK DrmwvZ Ki "b AwfgZ RvbtZ Ges
tkvbUvKB c^QqM tek KwB etj ewZj MY` Kiteb bv, A_ev tek mnR ev wvZvŠB mvavi Y ev
অদ্ভুত বলে মনে করার কোন কারণ নেই । ব্যতিক্রম ছাড়া যা হোক সব অভিমতই হতে হবে অহিংস । অহিংস
cšvB mvd:tj `i wvE i PYv Kti Ges `eaZv I wekvmthvM`Zv cZxqgvb Kti |

me AwfgZ ,tj vB Zvwj Kvfy³ Ki "Y | wKQz_vKte Avi I Avtj vPbv mvtc¶, KZK_vKte bv, wKŠy
tm ,tj v ewZj ev ev ` t`qv hvtebv | tkvb AwfgZ A^Q ev we` NjU gtb ntZ cvti c^QgK ev wvZxq
wetePYvqI , ZeynqtZv ZvtZ we`sq m^v Kivi gZ `ewPĪ`_vKtZ cvti thUv nqtZv cwi w^vZi t¶tĪ
c^Qযাজ্য । আপনাকে আরও গভীর বিশ্লেষণে তhtZ nte tm ,tj v wbtq cti ev Ab` mgtq | wKŠ' Avmj
welq nj -AwfgZ Drcv`b t- Zv hZUv cvl qv hvq ZZUvB g½j RbK |

প্রক্রিয়ার দলিল রচনা করুন

AwfgZ ,tj v KvM†R wj wce× Ki "b- বা ব্লক বোর্ডে লিখুন যাতে দলের সকলেই ফলশ্রুতি উন্মুক্ত হবার
পথে প্রক্রিয়াটা অনুসরণ এবং অনুধাবন করতে পারে । দলিল রচনায় প্রক্রিয়ায় একটা সমষ্টিগত স্মৃতি স^v
Kti AwfÁZv mg†ni Ges Ab` mgtq wdti Avmvi m†hvM_vtK ch¶j vPbvi LwZtq t` Lvi - Ggb wK
wfbvte ev DbZi i¶c Dc`vcbvi | Aek` wj tL ivLvi wfZti tkvb S^vK AvtQ wKbv Zvl gj `vqtb
রাখতে হবে প্রক্রিয়ার মাঝে ।

c`†¶|c bs 1 t mgm`v mYv³ Ki`b

mgm`vUv Kx hv Dckg Ki†Z nte?

Avcbvi mYv³KZ mgm`vUv Rb` `vq †K ev †K? GUv cix¶|v K†i †` Lvi Rb` †QvU †QvU Astk

বিভক্ত করে নিলে ভাল হবে, পুরো সমস্যা সমাধান প্রক্রিয়ায় সাহায্য করবে।

mgm`vUv †K †K†K†K †Kv ai†Yi e`envi, c†Zôvb, bxiZ, AvBb ev e`v³ †K†K†K m†vUvKZ?

mgm`vUv msv¶|BvKv†i GKUv ev†K` eYBv Ki`b|

c`†¶|c bs- 2 t j ¶|` mYv³ Ki`b

Avcbvi j ¶|` e`v³, `vb, e`y Avcbv c†vmeZ Ki†Z P†`Qb|

Avcbvi mYv³KZ mgm`vUv Rb` `vq †K ev †K?

K†` i Øviv mgm`v m†v n†`Q ev `xNv†Z Kiv n†`Q-g†j †K ev Kiv?

bxiZ, AvBvb, A_ev ixiZ mgm`v †RB†q ivL†Q?

Dck†gi Rb` †K †Kv c†Zôvb `vqex? ZvB hv` nq Zte †Kb Zviv AcviM?

`yGKRb ev `yGKUv gj †vZv†K mYv³ K†i j ¶|`w`i Ki`b hv†` i c†vmeZ Kivi Rb` Avcbvi

`j KvR Ki†e|

c`†¶|c-3 t Avcbvi j ¶|` mYv³ Ki`b

Avcbvi mgm`vq †K c†vme LvUv†Z P†`Qb?

m†¶¶|†c Avcbvi c†Póvi K†vLZ dj eYBv Ki`b| aiY, Avcbvi hv` me †KQz †Kgz dj c†h-
Kivi ¶|gzv `vK†Zv-†mUv †K nZ? e†ov ai†Yi GKUv †KQz Kivi Rb` D†Mente bv- †mUv nj
`লের উপকারিতা প্রক্রিয়া। সাধারণতঃ আক্বেv`x, `bivk`ev`x Ges ev`eev`x `v†K mvgÄm` i¶|vi
Rb`

f†gKv cvj b-Kvi x c†vb Pwi† `wj Avcbvi e†vZ j ¶|` AR†b KZUv m†vnh` Ki†Z cvi†e

j ¶|` Ki`b t Avcbvi A†xó j ¶|` Avcbvi m†MV†bi †gk†bi D†i k` †_†K †fb†Zi n†Z cv†i Zey
†mB †gk†bi K_vUv fj †j Pj †ebv Ges Avi I g†b ivL†Z nte th Avcbvi m†vwi Kwí Z †K†kj -
m†vó QK Ges †K†kj vsk †gk†bi D†i k` †v††Z f†te dj c†h-Kivi Rb`B Kiv n†q†Q| Ges
HUvi m†_ Avcbvi Kv†Rj vc mvgÄm`cb`vK†Z nte|

c`†¶|c-4t Avcbvi †g† Ges c†Zc¶| mYv³ Ki`b|

Avcbvi A†xó D†i k` Ges j ¶|` g†b ivL†b|

Avcbvi wġĠ Kviiv Ges wġĠ Kviiv- e'w³, cġZōvb, msMVb-Avcbvi wġĠRi t`tk A_ev Avš-
RġZKfvte? Zviiv Avcbvi cġPóvq ev `vġ_ġKb AvcbvġK mrvqZv `vb Kiġe?

Avcbvi cġZcġ Ges m'vġe cġZcġ Kviiv? Zviiv Avcbvi cġPóvi weiġx tkb Ae`vb wġġġQ
A_ev Zviiv tkb Dcj wä KiġQ th Avcbvi Kvhġj vc Zvġ` i `vġ_ġ cwi cwš?

Avcbvi wġw`ġ wġĠ Kviiv eZġvġb Ges cġZcġ? tewki fġM tj vKB GB aiġbi nġq _vġK | G
aiġbi tj vKġ`i Dci cġve LvUvġbv nġe Ri`ix weteP` wġq hLb Avcbvi tKškj vsk evQvB
Kiġeb cġqvġMi tġġġġ |

c`ġġc-5 t Avcbvi m'vġ` mYv³ Ki`b

th tKvb wKOB Avcbvi m'vġ` etj weteP` nġe hv Avcbvi Afxó j ġġ` ARġb KvġR Avmġe | KvġR
j vMvġbvi gZ gRġ m'vġ` Avcbvi KvġQ wK AvġQ? wPšv-Ki`b- gvġj , Ab` msMVb, tbUl qvK, A_ġ
Ges mvgwġRK, i vR%wZK Ges AvBvb Ae`v mġn |

Avcbvi ev Avcbvi wġġġ` i Ggb wK thvMvthvM mġ iġġQ- Avcbvi mġm`v Dckġg cġvb fġgKv
cvj b Kvixġ` i mvġ`? th _ġj v Avcvb cġeġmYv³ KġiġQġj b? G _ġj vġ m'vġ` etj MY` |

Avcvb wKfvte Avcbvi wġġġRi hZwġġZ B`Qv tcvl b Kġi b? (164cġvq cġĒ Avcbvi gnvġj `evb
m'vġ` i ġġvq hZvġb nDb |

c`ġġc-6 t Avcbvi tKškj -mġwó QK cYqġY

eü msl`K wv'vš-Mġġbi cġqvRb iġġQ | Dcġi ewYġ c`ġġc _wġ cYġKiġZ Avcvb AġbK
ġġ`evb Z_` mieivn KġiġQb Avcbvi tKškj mġwó-QK `Zix KiġZ MġnZ wv'vš-wġġZ |

ceġZx c`ġġc _wġ wġġmġe wġġq Avcbvi `j Uv tKvb m'vġe` tġġġġ mvdj` ARġbi wei vU cġve
tdj ġe?

Avcbvi Afxó j ġġ` `šġġb tġġL H me ġj vKvi GKUv msvġġB Zwġj Kv `Zix Ki`b |

Avcbvi Afxó j ġġ` ARġb tKvb tKvb c`ġġc mġeġP cġve tdj ġZ cġqvRbxq etj ġġb Kġi b?

cġqvM tġġġġ GB c`ġġcগুলির কি কোন রকম ধারাবাহিকতা বা ক্রম অনুসরণ করতে হবে? পদক্ষেপ
_wġ wK GKB mġġq tbevi cġqvRb nġe bv Ab`vb` cġPóvi mvġ` mġwšZ fvte Kvhġi Kiv nġe
GUv KiġZ Avcbvi cġqvRbxq m'vġ` AvġQ wK?

Avcbvi Kgešv vbtq Avtj vPbv Ki"b Ges wKfvte tmlv Avcbvi Afxó j tñi KvQvKwQ tcšQZ mrvh" Kite| šib ivLp th Avcbvi tKškj -mgwóQK mæZt AvcvřK Avcbvi Kgešvq Ab" GKUv ři vbtq Avmte Afxó j ñi t tK mwi tq Gřb| Avcbvi Kgešv mæúřK wvřZ nDb th tmlv AvcvřK veáwš-ev wřbœct_ cwi Pwj Z bv Kři Avcbvi mveř Afxó j tñi vbtq thřZ mvgÄm" i ñv Kři Pj tQ|

c` tñc-7 t Avcbvi tKškj vsk_ wj mYv³ Ki"b

GLb Avcbvi mgq nřtřQ wmxvš-tbevi tKvb tKškj vsk Avcvř cřqvM tñřř e"envi Kiteb th tKškj -mgwó-QK Avcvř mYv³ Kři tQb| hLb tKškj vsk evQvB Kiteb ZLb Avcbvi mñgZvi gřa" Zv AvřQ wKbv Ges tKvb_ řj v AMřaKvi cvte mgq vbtq cřvb řvgKvi Pwi ř_ řj v wK Ki"b, GjvKv mve" -Ki"b Ges Avcbvi cřZ cřñi kw³ mvg_@` řj Zv_ wj Ges Zvi mæú` hvPvB Ki"b|

Zvi tKškj vsk hv Avcvř Rvřbb A_ev Mg"Zv AvřQ tm_ řj vi Zwj Kv Ki"b|

কোন কৌশলাংশ নিষ্ক্রিয় মিত্রদের সক্রিয় মিত্রতায় নিয়ে আসতে পারে?

tKvb tKškj vsk wvřZ nřZ mrvh" Kiteb cvři hvřZ Avcbvi wvř_ řj cřZcñi wvř_ řj_ vřK A_ev Avcbvi vğř nřZ DrmwnZ Kiteb cvři?

tKvb tKškj vsk Avcbvi veři waZv eÜ ev big Kři w řZ cvři?

G_ řj v mæú` řb Avcbvi ` j UvB wK hř_ó bv Ab" ` řj i mrvqZvi cřqvRb AvřQ?

GK evři GKUv tKškj vsk tetQ vbtq Avtj vPbv Ges tek wKQzc` tñc vbtřZ nřZ cvři A_ev cřqvM tñřř evowZ tKškj vsřki cřqvRb| nřZ cvři |

c` tñc-8 t GKUv tKškj vsřki gř" vqb Ki"b

Avtj vPbv Ki"b tKb GB tKškj vskUv tetQ vbtř b| wKfvte GUvi eñři mætebv itřtQ hv AvcvřK Avcbvi eZřvb cwi wřZřZ| Avcbvi Afxó j tñi w řK cwi Pwj Z Kite| GB tKškj vskUv MřnZ nj cwi wřZ veřePbvq| cřj tdj te|

GB tKškj vskUv wK Avcbvi mæúř` i h_vřhvM" Ges h_vh_ e"envi wvřZ Kiteb cvři?

Avřwi³ mæúř` i Pvn` v wKfvte cřY Kiteb? Ab" Avi Kvi mř_ KvR Kiteb cvři?

tKvb tKškj vsk e"envři i gvařg Ab"vřř` i AbřřvřZ Kři Avcbvi cřñi KvR Kiteb cvři

A_ev Zvi v AvcbvřK mřúř` i řhvMvb ř řq mrvqZv Ki ře?

Avcbvi c0` mB řKřkj vsk e`envi Ki řZ řMřq c0qM řřřřř řK Avi I řKřkj vsk c0qM c0qvRb nře? Avcbvi Afřó j řřř řcřóvi cřeřK Ab` řKvb j řřř řcřóvi c0qvRb nře?

(D`vni Y mi řct řKvb c0Z0řřbi cwi Pvj řKi mřř_ řgřřř řvcřřbi cřeřAb` Kvi I mřř_ řgřřř řvcb Kři cwi Pvj řKi mřř_ mřúK`cvZřřbv nqřZv řKvb břřZ cwi eZřřbi c0qvRřřb |)

Ab` řKvb msMVřřbi mrvqZvi c0qvRb AvřQ řK Avcbvi řKřkj vsk c0qvřMi cřeř?

Avcbvi řKřkj vsk c0qvřMi cřeřhZ_ řj v c` řřřc AvcbvřK řbřZ nře Zvi GKUv řgvUvřřřř řdvi ř`-řj Lřb | Avcbvi c0B mřúř` i řnmve i vLřb Ges řj`řqY Ki`b |

c` řřřc-9 t KgřeB ř_ řK řKřkj vsk MřřY

Mřřř řKřkj vsk Rřbřřř v Avi I mrvqK ci vřkřř` I qv hvře | KZ_ řj v řKřkj vsk řeřQ řbřq řm_ řj vi Dci Mřel bv Pvj vřřbv řřřZ cřři |

Avcbvi cwi ř` řZ Ges D`vni b-řKřkj vřřk řKvb řřj LřR cvl qv hvq řK?

Avřj_ řj v řK řK? Ab`vb` msMVb_ řj vi AvřřřZvi Avřřřřř Avcbv řK řKřřř j vřř Ki řj b?

Avcbvi KvřQ Avřřřřř mřúř` Kř AvřQ hv KgřeB řřřřř řbB? G me řKřkj vsk c0qM gva`řg Ges h_vh_ mřúř` e`envřři Avcbvi řKřkj -mřřř QK řKfvře Zj řřřřř ev AvřK dj cřř-Ki řZ cřři b?

Avcbv řK řKvb Avřřřřř řřřřř v ev evav řecvřřřř mřřřřřb?

Avcbvi cwi ř` řZ řZ Avcbv řKřkj vsk řKfvře KvřR j vMvřeb?

Avcbvi Avi řKvb Avřřřřř řřřřřřř c0qvRb AvřQ řK? c0qvRb_ vKřřř Zv řK msMřř Ki ře?

এই প্রক্রিয়া আপনার উদ্দেশ্য ফলপ্রসূ Kivi řřřřř Ae`vb i vLřZ cřři Ges PgrKvi GKB c0křřř řřřřř řřřřř Avcbvi msMVb Avi I Zx² ` řřřřř ARřřř-বিশ্লেষণতনক গবেষণা চালাতে দিতে পারে- řřřřř AvcbvřK ev`e mřřřřř řřřřř Avcbvi řKřkj vsk Ges řKřřřřř -mřřřřř-QK cřřřřř, řj` řb i řctřř mrvqZv Ki ře |

tKŠkj vsk AwfthvRZ Kiv GB Kg^eBwUžZ ewVZ tKŠkj vsk_{uj} i Df'k" nj

AvcbtK Aby^oYZ Kiv hvžZ Avclb Avcbvi KvR Ktg^bZb cšv Aej^ob m^outK^oWŠt- fvebv Ktib | Avgiv Avi I Avkv Kwi th tKŠkj vsk_{uj} Avcbvi cwi w^oWZžZ c^oZ^o thM" |

Avgiv hLb ewj th tKŠkj vsk_{uj} c^oZ^o thM", Avgiv aži tbB th G_{uj}v e^oenvti i Rb^o c^oZ^othM" th tKvb w^olžq Ges th tKvb t^otk th_{uj}v Gi Dm t_žK Avj v^o- tm me t^oq^ot^o | Gi A^oGB bq Avclb e^oenvi Kitz cvtib ev Kiv D^oPr-GB eB t_žK ev Ab^oT t_žK- wK GKB i Kgfvte- th fvte c_g G_{uj}v e^oenvi Kiv ntq^o | Avcbvi w^ot^oRi cwi w^oZi gj^ovq^otb i c^oqvRb Avt^o Ges m^ou^o I gj^o w^obifcY Kiv c^oqvRb S^oKi c^ook^o Avcbvi nq^oZv GKUvi m^ot^o Ab^o GKUvi Ask w^otkl I KvR j vMv^otv c^oqvRb n^oZ cvti A_P tKŠkj -mgw^o Q^otK ue^o GKB fvte c^oqvM c^ow^oZi tni tdi c^oqvRb i^oq^o | m^oZivs Avcbvi w^oR^o^ cwi w^oZ hvPvB Kti tKŠkj vsk evQvB KivUvB tk^o |

bx^oP c^oE c^oq^ot^o Avcbvi cwi w^oZi Avt^ov^oK bZb tKŠkj vsk LvUv^otv i e^ovcv^oti gj^ovq^otb Ges AwfthvR^otb m^orvh^o Kitzet

GB tKŠkj vsk Avgvi Pj gvb cwi w^oWZžZ m^owK wKbv?

Ab^o Avi tK Avt^o hvi m^ot^o GUv w^ot^oq Avj vc Avt^ovPbv Kitz cwi ?

GUv m^outK^oAb^o tKvb^o ž i m^ot^o K_v ej žZ cwi ?

G i Kg GKUv tKŠkj vsk wK Awg t^o žLw^o ev e^oenvi Kti w^o?

tmUv wK mdj ntq^oqj ?

tKb ntq^oqj ev nqvb?

GUv Avgvi Af^oó j q^o e^oi Dci K^ow^oLZ dj j v^of Kv^oh^oRi n^ote?

Avgvi D^ow^o ó j q^o e^oi Dci wK e^oenvi Kiv ntq^oqj ?

GUvi Rb^o Avgvi wK wK m^ou^o c^oqvRb?

m^ou^o w^ont^om^ote cwi M^ow^oYZ Avgvi wK wK Avt^oQ?

th me m^ou^o i NvUw^oZ Avt^oQ tm_{uj}v Awg wKfv^ote t^očZ cwi ?

GB tKŠkj vsk m^outK^oAvi I Z^o t^očZ Kvi m^ot^o K_v ej žZ cwi ?

Avgvi wK ai^otb i gw^oi i c^oqvRb hvi v GB tKŠkj vsk c^oqv^oM m^onvqZv w^o žZ m^oq^og?

ৱক্ৰবৃতে আৱগ্ৰিগ্নিৰ ৰূপে কি?

আৱগ্ৰিগ্নিৰ চৰিত্ৰ হ'ব? এতিয়া ক'ব আৱগ্ৰিগ্নিৰ স্ৰষ্টাৰ ক'ৰা?

আমাৰ প্ৰতিপক্ষৰ প্ৰতিক্ৰিয়া কি ক'ব?

GB স্ৰষ্টাৰ ক'ৰা এনবি আৱগ্ৰিগ্নিৰ স্ৰষ্টাৰ ক'ৰা ক'ৰা?

আৱগ্ৰিগ্নিৰ GB স্ৰষ্টাৰ ক'ৰা ক'ৰা?

স্ৰষ্টাৰ ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা?

এই কৌশলাংশৰ সামান্য কিছুটা প্ৰয়োগ কৰে কি প্ৰতিক্ৰিয়া লক্ষ্য কৰিব?

GB স্ৰষ্টাৰ ক'ৰা ক'ৰা?

আৱগ্ৰিগ্নিৰ ক'ৰা ক'ৰা?

GB স্ৰষ্টাৰ ক'ৰা ক'ৰা?

আৱগ্ৰিগ্নিৰ স্ৰষ্টাৰ ক'ৰা ক'ৰা

GB স্ৰষ্টাৰ ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা

স্ৰষ্টাৰ ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা
স্ৰষ্টাৰ ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা
স্ৰষ্টাৰ ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা
স্ৰষ্টাৰ ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা

GB স্ৰষ্টাৰ ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা
স্ৰষ্টাৰ ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা

1 স্ৰষ্টাৰ ক'ৰা ক'ৰা

আৱগ্ৰিগ্নিৰ স্ৰষ্টাৰ ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা
স্ৰষ্টাৰ ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা
স্ৰষ্টাৰ ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা
স্ৰষ্টাৰ ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা ক'ৰা

Avi I Avcbvi tkZve, hvZ Avcbvi e³e DctfivM KiZ cvti tmB cšv tetQ wbb- tKb GB
tKŠkj Uv Abb" mvaviY, Ri"ix A_ev mdj | `Z GKUv MíB iwbq w`b | gvS gvS cKreivLj
Avcbvi tkZe, gtbthvMx nte |

5igwBU wel q eYv Ki"b |

Avcbv Pvf"Ob Avcbvi tkZe, Abvveb Ki"K bv tKb GB wtkl tKŠkj Uv GB cwi wZtZ e"envi
Kiv ntqtQ | Zv` i tK tmBUv eStZ mnvh" Ki"b GB fvte

AZxZ ev Pj gvb mvgwRK wel q eYv Ki"b- thUv mvov cvevi `ve ivtL, wtkl Kti H me
Avcbvi tKŠkj Abvveb mnvh" Ki te |

সেই প্রক্রিয়ার বর্ণনাব্যবস্থা thUv gva`tg Umvovoi ctM msMVb `vob Kivtbv mte ntqQj |

tKŠkj Uv e"envti KwLZ dj jvf mautK GKUv ifc ti Lv Ztj ai"b | A_v Avcbvi Afxó j M
Ges Dti k`uj |

mstMtc Avcbvi mcvwi Kw Z tKŠkj -mgwO-QK e"vLv Ki"b Ges tKŠkj vsk`uj ZvtZ wKfvte
RvqMv Kti wbtq mvveR mvdjtj " Ae`vb titLto |

ckatM mautK twk mgq e"q Kivi cqvRb tbB- wšybwOZ nDb th cZvU wel qb Ztj aiv
ntqtQ | tnvK bv Zv mswM AvKvti |

20 igwBU

tKŠkj Uv wKfvte KivR Kti Zv e"vLv Ki"b |

Avcbvi Dc`vcbvi GUv nj tK`a we`yev Ašt | Avcbv tkZe, ti w`t"Ob Avmj Z` Avcbvi
tKŠkj mautK hv Zvt i cqvRb nte Zvt i cwi wZi Dci wbfP Kti cqvM KiZ |

Avcbvi cqvM tMti tKŠkj wLi Rb" MvNZ c`tM`uj avtc avtc eYv Ki"b | Avgiv mcvwi k
Kitev Avcbv GKUv GKK Ges wtkl wel q mautK eYv w`b | D`vniY `tfc-ai"b GKRB wte`kx
mnKg`v Avcbvi tKŠkj Uv Zvi t`tk LvUvteb | Zvtj - Zvi wK me Rvbv cqvRb? Zvt i wK
mav` cqvRb?

এগুলো সব ধাপে ধাপে বিশ্লেষণের প্রয়োজন আছে- GUv `šiy ivLp |

7 gvbU

কীশলটার ক্রমোন্নয়নে রিভিউ করুন ।

Avcbvi Afxó j tñí K_v ej p t wK AvPriY, cñZónb, bñmZ A_ev e³ tK cñwēZ Kivi Rb^ñ wK tKškj Uvi Dñí k^ñ wQj ? me mgq gtb ivLp-cñ_wgK ññi j ñí e^ñ-_vKtZ cvti Ges Avcbvi Afxó j ñí nqtZv AtbK ññi iv^ñ-cñwō w^ñ tq |

cñKZ dj vdj mñútk^ñe^ñvLv Ki^ñ b t th me tj vK KvR LvUte Zviv wK Kti ej te dj vdj Ges cñve mñútk^ñ Zviv wK ej vej Kti ev gše^ñ Kti tm^ñ t j v e^ñenvi Ki^ñ b |

7 gvbU

Avcvb wK Rvbñj b Ges wK Lñj b Zv Avñj vPbv Ki^ñ b Ges Ab^ñ GKUv we l tq GB tKškj Uv wK fvte e^ñenvi Kiv hvte |

e^ñvLv Ki^ñ b GB tKškj cñqvM gva^ñtg Avcvb wK wK Lñj b t wK KvR Kti tQ? Avcvb wfbñvte KitiZb wK fvte? Atb^ñ i tej vq Avcbvi mpcwi k^ñ t j v wK wK?

Avcbvi AwfÁZvi Avñj vtK wK Kvi Y^ñ t j v weñPbv^ñ we ivñL cñqvñMi cñe^ñ GB Ae^ñvq Gi mxgve×Zv wK wK?

GB tKškj Ab^ñv^ñ tññí cñqvñMi e^ñcvvi Avcvb hv^ñ mñPZb _vKtZb, mñññc Zvt^ñ i ej p wK fvte Ges tKb wfbñcwi w^ñ ZñZ wfbñcwi w^ñ ZñZ wfbñvte cñqvM Kiv nñqvñj |

wbñRi hZñtñl qvt

wbñRi gnvñj^ñ evb mñútk^ñ i hZñtñl qv gvbewñKvi mñññY Ges AMñi gvb

KitiZ AvcbvñK AtbK mgq e^ñq KitiZ nq wec^ñ ññj cwi wñZ cwi tek | AvcbvñK nqtZv Amnbñq^ñ k^ñ, kñ, Ges Kvnbñi gvtS mgq KvUvtZ nq | Avcbvi th aiñb KvñRi gvtS mgq wñZ nq Zv AvZñvñvZMñ-Kivi hñó mññevñ _vtK Ges gvbñmK fvteB AvcbvñK GB me msKU gq gñZ^ñ t j v tgvKvñejv KitiZ nq- hv gvbñmK Pññci mññ Kti | G me AwfÁZv nqtZv G KvñR bZb nñj l tññZ হচ্ছে অথবা অপরের কাছ থেকে শুনেও প্রতিক্রিয়া ভেM KitiZ nññQ gvbñmK fvteB |

gubtI GB gvbmK Pvc weifbæmnbxq Kti tbq| AþtþK cwi evi AvZkq ~Rb eÜevÜe tK `juðšvq
tdtj Agvbyl K Ktvi cwi ktgi gta" wbtRi gvbmK ~w~wdtþi cvevi cövm cvq| AþtþK gtb Kti
ht_ó ntqtQ Avi bq-þfte cöqB PvKwi cwi eZþbi gta" _vtK| AþtþKi wmMvtiþUi msL"v eþx cvq-
wW¼ Kivi gvÎv I teþo hvq| Avevi AþtþK AvtQ Rxeþb BwZevPK wKQztcþj b mÿZivs Zvt` i wPšvq
Ptj Avtm- gubtI i GZ Avb>` dñZP` i Kvi UvñK thLvþb gubtI hšþv KvZi Ges ¶lavZ;BZ"ww` |

Avcbvi kw³ mvg_æti ivLþZ ev eRvq ivLþZ, Avcbvi bñwZ wK tiþL Pj þZ weþKI Kti GB KvþR-
Avcbvi cöqvRb nj A~þ"Ki Pvc Govþbv ev mn"Kivi e"e~vcbv AvqtË ivLv| (Pvc B th
A~þ"Ki- Zv bq? wKQzñKQzPvc AvtQ hv Avgvt` i fvþj v KvþRi w` þK tvþj t` q)

~hþZæ A.Av.K.L

wbtRi htZæ A,Av,K,L, nj - mþPZbZv, fvi mvg"i¶lv Kiv Ges thvMvþvM(Saakvitne
&Pearlman-1996).

mþPZbZv

meöüþgB AvcbvþK mYv³ KiþZ m¶lg ntZ nte- A~þ"Ki Pvc wPü Ges j ¶ly_þj v Ges Uþvi
djvdj (cölg ev eüevþi i AvfÁZv thUvB tnvKbv tKb) RvþþZ nte| Guvi Rb" mþPZbZv cöqvRb|

wbtRi kixi mþþÜ mþPZb _vKb

Avcvb wK cöqB Amy` teva Ktib? þUckb Abþfe Ktib, A_ev` *Z ivMwšZ ev "bivk" teva Ktib?

mþúþK® e"vcvþi mþPZb _vKb

Avcbvi wcbRbþK wK Avcvb mgq t` b, Zvivi wK AvcbvþK mgq t` q?

Avcbvi cwi eZþUv mþúþK®mþPZb _vKb

Avcbvi mL ev th me KvþRj vtci wfZi w` þq mgq KvUvtþZ hv AvcbvþK ~w~Ges mÿ Zv Gþb w` Z
tm_þj v wK envj AvtQ? Avcbvi weklm ev Av~v- Aþb"i Dci BwZevPK gþbvfe wK wKgz AvtQ?

cwi_@fivte Avcbvi `wofw/2 wK cvtëf0?

fvi mvg` i ¶` Kiv

wewfbamsL`K wewfbæKv†Ri gv†S fvi mvg` i ¶vi tPóv Ki`b- th,tj vi gta` Av†Q e`w³MZ, cwii ewi K Rieb, wék†g Ges Aemi t†vM Ki†Z cvi†eb | th me wélq Avcbv†K Avivg t`q Zv nq†Zv cwiev†i i m`m` m`m`v Ggb wK mnKg† i t_†K Avj v`v n†Z cvi†i | GUv LpB Ri`ix th Avcbvi Av†qk Avivg wék†g Aemi Avcbvi `†`i Rb` ¶wZKi bv nq | Ges G Kvi†b Avcbvi wç†Rb†` i thb `†fM tcvn†Z bv nq | thUv Avcbvi w†Ri Rb`B Ri`ix |

Avcbvi fvi mvg` ZLbB ¶bæng hLb Avcbvi gv†S cwieZB Av†m- mZivs G m²ú†K¶n†PZb _vKb |

thvMv†hvm

mnvqK mnKg†, eÜ evÜe, cwii evi, AvZ†q `Rb, i fvkv•Lx, m²c0vq, mevi m†_B mym²ú†K¶M†o Z†j Zv eRvq ivLp |

Avcbvi GKUv my` i mgvR Mo†e tçQ†b th cwik†Uv e`q Ki†Qb Zvi tKvbB A_¶†ebv hw` mevi m†_ GKUv BwZevPK Ges my`l `w`eY`thvMv†hvm bv iv†Lb tmB my` i mgvR e`e`v M†o tZj vi c†_ | Avi GKevi, m†PZb n†q- hLb Avcbv Ab†veb Ki†Z cvi†Qb th thvMv†hvmi Afivte Avcbv wew`Qbæ†q co†Qb mgvR t_†K ZLbB fvi mvg` wdw††q Avb†Z thvMv†hvm eRvq ivLp |

w†Ri hZæ†bI qv m²ú†K¶Av†j vPbv

Avcbvi msMV†bi Rb` GUv LpB mnvnh`Kvix n†Z cvi†i, mgq w†q mevi m²ú†K¶LwR Lei w†j - wKfivte Avcbv v cwii w`wZ tgvKv†ej v Ki†Qb- e`w³MZ fivte Ges mgwóMZ fivteI - gvbewakvi KvR সংক্রান্ত-Pv†ci b†P |

b†P c0È th tKvb GKUv c†æK†i Av†j vPbv `i i` Ki†Z cvi†b- tRvov w†j A_¶ `Rb `Rb K†i A_ev tQvU tQvU `†j A_ev Avcbvi msMV†bi mevB tK w†q |

gvbewakvi w†q Avcbvi wK fiv†j v j v†M- fivMvfwM Ki`b | Avcbv Avcbvi gj`evb mgq, kw³

Ges m²ú` tKb G Kv†R e`q Ki†Qb?

Avcwb G KvRi mvt_ mrc,³ bq Ggb wKQwbq mgq KvUvb- fVvfvM Ki"b | Avcwb wK Gfite mgq KvUvb?

GKuv AwfÁZv fVvfvM Ki"b- thUv Avcbvi , Avcbvi cwievti i , Avcbvi mrc0vtqi ev Avcbvi t`tki avb aviYv cvtë w`tqtQ?

fVvfvM Ki"b- Avcwb hLb iVvVŠZ nb, `bivtk" fvtMb, Kwš-Abyfe Ktib ZLb Avcbvi wK wK cwievZB NtU- Zv tLqj Ki"b | Gme mseitY Avcwb wK Ktib? G mte wK Afb`iv RwoZ ntq cto? ZLb Avcwb hv Ktib ZvtZ wK cwivwZi cwievZB NtU? GUv wK cwivwZ Lvivc Kti tZvtj ?

fVvfvM Ki"b- Avcbvi `j Uv hLb Pvtci wbtP _vtK ZLb Avcwb Zvt` i wFZi wK cwievZB j`j` Kti tQb? G Ae`v mvgj w`tZ `tj i GKRb m`m` wntmte Avcwb wK Ktib?

fVvfvM Ki"b- Avcwb Abyfe Ktib th cwiev Avcbvi mnvqZv ev KvR mg`B w`t`Q A_ev w`t`Qbv Ggb GKuv mgq mrcútkAvtj vPbv Ki"b | Zviv Avcbvi Rb` wK Kti tQ ev Ktiwb tmB mgqUvtZ? ev AvcbvtK Kó w`tqtQ?

fVvfvM Ki"b-hLb Avcwb GKRb mnKgPwntmte ev msMvB wntmte gvbevaKvi Dc`*Zt` i mvt_ Zvt` i `tL Ktoi fVv`vi ntqtQb ev gvbevaKvi j`Nb t`LtZ ntqtQ `Ptj A_ev wbtR Dc`*Z ntqtQb |

Pvc mvgj vtZ GLb Avcwb wfbocšv Aej ab Kiteb thtnZvPvc mvgj vtbv mrcútkAvtj Avcwb wK Kiv KZB` Zv RvbtZ tcti tQb GUv fVvfvM Ki"b |

GLb Avcwb wbtRi mtpZbZv mrcútkc` tjc wbtZ c0Z Ges wbtRi mj`jvq wK Kitz nte Zv Rvttb | Avcbvi mnKgB` Zvt` i mj`jvq wK Kite tm mrcútkP Avcwb mtpZb | mgq wbtq G me wclq Avi I BwZevPK c` tjc wbb Ges G mrcútkmtpZbZv epx Kivi evcvti I `kuj` hvZ bv Avtm Zvi Rb`I c` tjc Mtb Ki"b | wbcqZfvte Gme wclq KiYxq KZB` mrcúv`tb BwZevPK fvgKv wbb Ges mnKgB` i I Dxx Ki"b- wbtRivB hLb wbtRt` i i`jv Kitz nte ZLb tm mrcútkfvvtj vfvte mtpZb _vkvB tkq |